

Svar på skriftligt spörsmål SSS 208/2019 rd

Svar på skriftligt spörsmål om en betydande ökning av antalet karensbeslut i fråga om utkomstskydd för arbetslösa

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 208/2019 rd undertecknat av riksdagsledamot Johannes Yrttiaho /vänst:

Hur ämnar regeringen ingripa i den alarmerande ökningen av antalet karensbeslut i fråga om utkomstskydd för arbetslösa,

hur fördelas besluten mellan olika åldersgrupper,

hur påverkar karensbesluten utgifterna för utkomstskydd för arbetslösa och

är det verkliga syftet med det ökade antalet karenser att spara på utgifterna för utkomstskydd för arbetslösa?

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

Systemet med utkomstskydd för arbetslösa syftar till att trygga en arbetslös arbetssökandes ekonomiska möjligheter att söka arbete och förbättra sina förutsättningar att komma in på eller återvända till arbetsmarknaden genom att ersätta de ekonomiska förluster som arbetslösheten orsakar. Om arbetssökanden själv är orsaken till arbetslösheten eller det att den pågår länge, förlorar han eller hon sin rätt till arbetslöshetsförmån, antingen för en viss tid eller tills vidare.

I lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002) finns bestämmelser om påföljder för utkomstskyddet för arbetslösa. Om en arbetssökande förfar klandervärt enligt en arbetskraftspolitisk bedömning, avgör arbets- och näringsbyrån hur detta förfarande påverkar arbetssökandens rätt att få arbetslöshetsförmån. Arbets- och näringsbyrån tar i sin prövning i beaktande bland annat huruvida arbetssökanden har en sådan i lagen om utkomstskydd för arbetslösa avsedd giltig orsak till sitt förfarande, varvid inga påföljder påförs.

Om arbets- och näringsbyrån anser att det för arbetssökanden ska fastställas en tid utan ersättning, det vill säga en så kallad karens, en skyldighet att vara i arbete eller en påföljd för unga personer som saknar utbildning, ger arbets- och näringsbyrån arbetslöshetskassan eller Folkpensionsanstalten ett arbetskraftspolitiskt utlåtande om ärendet. Då arbetssökanden ansöker om arbetslöshetsförmån för tiden i fråga, ger arbetslöshetskassan eller Folkpensionsanstalten honom eller henne ett beslut som kan överklagas hos besvärsnämnden för social trygghet. Nämndens beslut kan överklagas hos försäkringsdomstolen.

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 208/2019 rd

Enligt uppgifter som framgår av arbets- och näringsministeriets arbetsförmedlingsstatistik gav arbets- och näringsbyråerna 2018 cirka 119 000 arbetskraftspolitiska utlåtanden som gällde påföljder för utkomstskyddet för arbetslösa. I januari–augusti 2019 uppgick antalet utlåtanden till cirka 85 300. Siffrorna gäller uttryckligen de arbetskraftspolitiska utlåtanden som getts. Antalet personer som gått miste om sin rätt till utkomstskydd för arbetslösa är vanligen aningen lägre eftersom utlåtandena till exempel kan ha rättats till eller kompletterats. Dessutom ges utlåtanden gällande tills vidare gällande skyldigheter att vara i arbete och utlåtanden om påföljder för unga som saknar utbildning på nytt till exempel i en situation där personen har arbetat eller deltagit i en sysselsättningsfrämjande service, men ännu inte återfått sin rätt till förmån efter att arbetet eller servicen avslutats.

Bestämmelserna i lagen om utkomstskydd för arbetslösa om påföljder för utkomstskyddet för arbetslösa reviderades 2012 och 2013. På grund av de ändringar som gjordes anser arbets- och näringsministeriet att statistik från tiden före detta inte är fullständigt jämförbar med statistik från senare år. Av arbetsförmedlingsstatistiken framgår att det 2008 gavs cirka 79 300 arbetskraftspolitiska utlåtanden gällande påföljder för utkomstskyddet för arbetslösa. Det antal som nämns i motiveringen till det skriftliga spørgsmålet, nämligen 33 468 arbetskraftspolitiska utlåtanden gällande tid utan ersättning, är felaktigt.

Av de arbetskraftspolitiska utlåtanden gällande påföljder för utkomstskyddet för arbetslösa som gavs 2018 gällde cirka 33 procent 18–24-åringar, cirka 59 procent 25–54-åringar och cirka åtta procent personer som fyllt 55 år. I fråga om personer under 25 år som saknar utbildning handlade cirka 21 400 arbetskraftspolitiska utlåtanden om att personerna gick miste om sin rätt till arbetslöshetsförmån på grund av att de utan giltig orsak lät bli att söka en studieplats eller avbröt sina studier utan giltig orsak.

Av arbetsförmedlingsstatistiken framgår inte för hur många olika personer det verkställts påföljder för utkomstskyddet för arbetslösa och vilken arbetslöshetsförmån (inkomstrelaterad dagpenning, grundläggande dagpenning eller arbetsmarknadsstöd) som betalats till arbetssökanden innan påföljden verkställdes. Av statistiken framgår heller inte hur stor förmån som betalats till arbetssökanden. Förmånens belopp kan variera till exempel på grund av arbetsinkomster eller barnförhöjningar som måste beaktas.

Arbetsförmedlingsstatistiken avslöjar heller inte under en hur lång tid arbetssökanden de facto förlorade sin arbetslöshetsförmån på grund av den påföljd som påförts. Detta påverkas till exempel av huruvida arbetslösheten upphört under den tid påföljden var i kraft samt av huruvida personen deltagit i sådan sysselsättningsfrämjande service som avses i lagen om utkomstskydd för arbetslösa, eftersom arbetslöshetsförmån i regel kan betalas under den tid servicen pågår utan hinder av påföljden.

På grund av ovan nämnda faktorer kan påföljdernas inverkan på utgifterna för utkomstskyddet för arbetslösa inte beräknas på basis av de statistikuppgifter som finns att tillgå. Påföljder för utkomstskyddet för arbetslösa används dock inte för att spara på utgifterna för utkomstskyddet för arbetslösa, utan syftet är att styra personernas förfarande. Om styrningen fick fullständig

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 208/2019 rd

effekt, skulle påföljder för utkomstskyddet för arbetslösa över huvudtaget inte behöva verkställas. Varje arbetssökande kan genom sitt eget förfarande göra så att han eller hon inte går miste om sin rätt till arbetslöshetsförmån.

Helsingfors 30.10.2019

Arbetsminister Timo Harakka